

Архів з бірому
Горьківсько - Березанська округа ОУН

ПАПКА

для 215

паперів

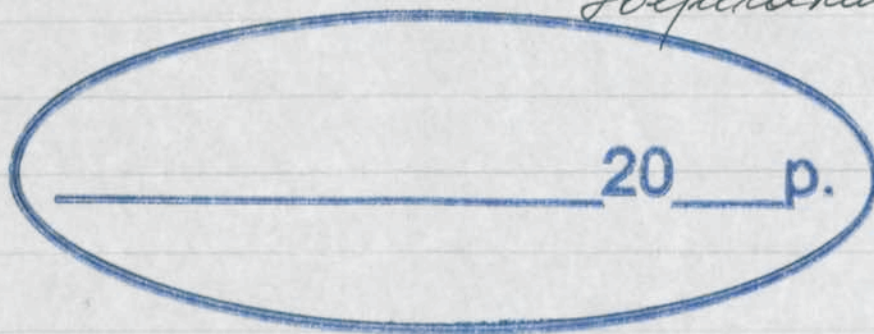
Суренат В. Грошунка "Сирокіма - Гічя - Народ-
Земель" (1947р.)

Числові дані: 1947р

Числові документи: 1

Числові аркуші: 21

Збірники: пошито

1

Василь Сурмач

УКРАЇНА -- ІМ'Я -- НАРОД -- ЗЕМЛЯ

УКРАЇНА - ІМ'Я - НАРОД - ЗЕМЛЯ

1. Ім'я.

Первісна назва нашого краю і народу була "Русь" і "руський". Назва "Русь" вживалася на означення нашого краю, народу і держави. В середині XVII ст. прийшла їй на зміну нова назва "Україна", "український". Вживали її від того часу українські літописці. Перший раз ужито цієї назви "Україна" в історичнім пам'ятнику "Іпатівським Літописі" від 1187 р. і в пізніших літописах. Слово "Україна" означає: простір україний мечем і мечем боронений, означає землі положені на краю Європи, на краю культурного світу. Назва "Україна", "український" вживалася в народній мові, в писаних пам'ятниках і універсалах.

Коли московський цар Петро I указом на початку XVIII ст. назвав московщину "Росія" по грецьки "Русь", то з того часу українці перестають уже зовсім вживати назви "Русь", а переходять повністю і виключно до назви "Україна".

Сьогодні в признана назва Україна, котру вживають всі українці і чужинці.

2. Герб.

Герб - це умовлений знак, що символізує організовану спільноту. Герби мають: роди, народи, держави і організації. Герби вживаються довгий час, однак можуть бути замінювані. Знаки, які вживаються як герби, мають зв'язок з історією і дуже часто передають символічно ідеї або боротьбу і чесноти спільнот. Герби є в особливому пошануванні, услаблюють культ гербів. Це український національний герб - це тризуб. Вперше в нашій історії вжив його князь Володимир Великий на своїх гробях. Про історію тризуба дуже мало знаємо. Є здогади, що він є візантійського походження і символізує владу. Довкола

тризуба існує ряд припущень, між іншим розуміють його, як комбінацію слів: Володимир, Слава, Україна, Воля і т.д. - це все однак згоди. Цей факт не зменшує вартості тризуба, бо між іншим про більшість гербів немає точних даних про їх походження. Тризуб - це герб українського народу, символ української нації і держави. Другий ВЗОУН 1941 р. potwierдив цей факт визначаючи Володимирів тризуб загальнонаціональним державним знаком. Крім тризуба на Україні були уживані ще й інші герби, які однак не здобули всеукраїнського значення, а мали вузький характер. До таких належали: знак Архистратига Михайла - герб Київщини і Східних українських земель, знак льва на синьо-жовтому полі - герб Львова і Галичини. Знак козака з мушкетом, уживаний за козаччини.

3. Прапор.

Подібно як герб, можна організована спільнота має свій прапор, який має також символічне значіння, краски і їх уклад на прапорі та окремі знаки - це символи ідеї, боротьби і моральних вартостей. Українським національним прапором є синьо-жовтий прапор. Розуміємо його як синя-голубе українське небо і золотогаряче українське сонце. Синьо-жовтий прапор, символ живучості, краси і природної сили українського народу. Другий ВЗОУН в 1941 р. визнав синьо-жовтий прапор, а не жовто-синій, як деякі організації думали, національним і державним українським прапором.

В українській історії були уживані і інші прапори. За козаччини стрічаємо в більшості малинові і червоні прапори з різними знаками, хрести, місяць, зорі, зображення святого Михайла і Пречистої.

Крім національного прапора існує ще й

- есе людзі йони жододію а дсер рмухвалений
 II ВЗОВУ в 1941 р. Революційний прапор є чорно-
 червоний. Чорна краса є це символ української
 землі, червона боротьби і крові. Отже револю-
 ційний прапор символізує безастанну кроваву
 боротьбу за українську землю, і в сонне і в
 - воя і нде і єе і якко . втінд жасва ттд
 - ж оп а 4 Народнійму отом отчед з і івд

Скільки нас? За статистичними даними з 1931 р.
 було українців на цілому світі 44,584,754.

Розміщення українців таке:

1. На суцільну етнографічну територію в Європі і в т.зв. УРСР припадає 38,824,000
2. Українські області в Азії /Зелений Клин, Сирій Клин/ 2,308,000
3. В європейській частині СРСР 1,312,000
4. В азійській частині СРСР 285,754
5. В Західній Європі 683,000
6. В Америці /США і Канада/ 1,100,000
7. Деінде 55,000

разом 44,584,754

Українську етнографічну територію заселює 58,429,000 населення /українці і чужинці/

Етнографічні границі її в денні гра-
 - а н і ц і українських земель є природні і їх тво-
 - іні ємні чорне і Озівське море, на просторі від устя
 - четі дунаю по Кавказькі гори. Ціле побережжя замеш-
 - кмвкнрне українцями, лише в південній частині Криму,
 - атрвнрне кількіть творять татари. Доступ до
 - чорне мрє і панування над його берегами мало
 - завжди величезне значіння для України. Морем
 - можна виїхати з України в широкий світ на Серед-
 - земне море, в світлі на Атлантиський океан
 - або через Червоне море на Індійський океан. Пор-
 - ти Чорного моря є добрим пристановищем воєнної
 і торговельної флоти.

Границя з румунами починається при устї Дунаю до Чорного моря і тягнеться на

Південному заході впродовж околог 800 км. пере-
ходять через Бесарабію, Буковину, Закарпаття
іодо міста Хуст. В Бесарабії мешкають українці
одна південному заході в Хотинському повіті.

Поза цим на цілому просторі між українською
південною і північною частиною границя проко-
дить вздовж Дністра. Однак і середині Беса-
рабії є багато чисто українських сіл, а по ук-
раїнському боці є кілька надцять румунських
місцевостей. Ці місцевості з більшістю румун-
ського населення виділив уряд з меж УРСР і
утворив з них окрему Молдавську республіку.
Від Могилева над Дністром завертає українсь-
ко-румунська границя на південний захід, пе-
реходить на Буковину попід Чернівці аж до
карпатського хребта на захід від Компулунга.
Потім перебігає головним карпатським хребтом.
Опісля переходить на південний бік Карпат і
біжить вздовж ріки Тиси аж до Хусту, де стрі-
чаються три етнографічні території: українська,
румунська і малярська.

Українсько-малярська
границя є довга на 100 км. і тягнеться від
Хусту аж до Ужгороду.

Українсько-Чехословаць-
ка границя. Із словаками зустріють українці
на відтинку 200 км. — від Ужгороду, аж до Татер,
де над Попралом зачинається сусідство з поляками.

Границя з поляками належить
до найдовших бо виносить понад 600 км. Від
Попралу пробігає границя вздовж північних
склонів Карпат попри міста: Грибів, Коросно
до Сянока, опісля завртає на північ поза Пере-

дній мисли, Ярослав до Лежайска. Звідсіля окручує
їона північний схід на Білгород і Томашів. Далше

в північ на Білгород і Томашів. Далше

Етнографічну границю можна повести рікою Вепр до Либаргова, а відсіля до Береста над Бугом. Від Береста до Дорогичина границю творить Буг, потім вона окружує на північ до Більська. Тут кінчиться границя з поляками і починається з білорусами.

Границя з білорусами переходить від Більська на схід до Выгонівського озера, а потім північною частиною Полісся до старинного княжого міста Турова над Прип'яттю. Дальшу границю можна вести вздовж Прип'яті до її устя в Дніпро. Звідсіль завертає на північ, біжить Дніпром, а від міста Лосра скручує на північний схід до міста Малина. Тут сусідство з білорусами кінчиться і займається палловна з усіх українсько-російська границя.

Границя з московськими Тягнеться майже 2000 км. Від Малина скручує вона на південний схід на місто Рильськ до Білгорода, а відсіля на Острогоржськ і Берлінівку до Новохоперського над Хопаром, що вливається до Дону з лівого боку. Від Новохоперського границя скручує на південь на Морозівку, Шахти до Ростова над Доном. Від Дону границя біжить на схід вздовж допливу Дону Салу до границі Калмицької Автономної Облaсті /над Доном сусідують українці і т.зв. донськими козаками, що значно різняться від москалів/.

Границя з калмиками ір-х і з'являється в Каспійській частині сусідують українці з різними народами переважно монгольського походження. З поміж них найвмітніші калмики і кіркізи, це маючі на кордоні СРСР свої автономні області. Українська земля на національній території межує з двома областями вздовж лінії, що дучить джерело ріки Салу місто Єліету, перетинає ріку Манич і ріку Куму та доходить до ріки Терек недалеко міста Грозний. Тут кін-

східна границя України, а починається
границя з кавказькими народами: з кумиками, ка-
ту, бардинцями, аджазцями, чеченцями, карачаївцями
та багатьма іншими. Тут границя іде північними
і в схилах Кавказу до місцевості Сочі над Чор-
ним морем.

Так перейшли ми границі тих земель, на яких
оминають українці збитою масою і творять ос-
тату нову нашої національної етнографічної тери-
торії. Тут ми знаходимо злочоті оточених оточених
од ітраса. Ніщо так вимовно не свідчить про
відрубність українців від москалів і білору-
сів з одного, і поляків з другого боку, як їх
врасові питомості. Антропологічні досліди
виявили, що творять в сім і слов'янських на-
родів давнім-давно усталений тип, при чому
вони виявляють споріднення з південно-слов'янсь-
кою/адриатською/расою, відмінно-динарський
тип або адриатський тип різко відклонюючись від
типу своїх безпосередніх, північно-західних
сусідів. Тут ми бачимо дві оточених оточених
в Ростом належать українці до найстрункніших
в народів Європи і є найвищі поміж слов'янами.
Висота українців перебічно 1,66 м.; білорусів
1,66 м.; москалів 1,65 м.; поляків 1,62 м.
Об'єм грудей українців найширший. Руки і ноги
пропорційні. Ніс українців простий і вузь-
кий, обличчя подовгасте і овальне. Волосся і
і хочі переважно темні. Ясних тільки на 15%
хочі, яку поляків 35%, а в москалів 37%. Об-
римою черепа українці найбільш круглоголові з
кепою і своєю безпосередніх сусідів і виявля-
ють найбільшу висоту черепа. З усіх антропо-
логічних даних виявляється, що українці, яких
характеризує високий ріст, круглоголовість і
темна окраска очей і волосся, належать расою
до південної слов'янської групи разом із сер-
бськими, хорватами і словінцями та врант і чехами

і словаками. Москалі, білоруси та поляки належать до групи низьких ростом, ясноволосих, та менше круглоголових і тим виявляють у своїй крові дуже багато неслів"янських приміток. Українці, як один із фізично найкращих і найсильніших народів, не тільки в Європі, але і в цілому світі.

Мова. Українська мова гарна, чиста, від посто- ронніх приміток і багата на слова. Мова буває гордістю кожного культурного народу. Українська мова, зовсім самостійна і рівнозначна із іншими слов"янськими мовами, належить до найкращих у світі. Милозвучністю та музикальністю дорівнює їй тільки одна італійська мова. До того ж вона така гнучка і двіста вислівом, що нею можна виявляти не тільки найніжніші порухи душі і сер- ца, але і висловлювати найскладніші наукові ідеї. Довгий час покутувало серед нашого освіченого громадянства погубне переконання, що мова, якою говорить весь український народ не підходить до ужитку письменства, науки, називаючи її "прос- тою" або "хлопською" мовою. А писали книжки в польській, німецькій або російській мові. Щойно перший із письменників Іван Котляревський впро- вадив українську мову до літератури. В 1796 р. покористувався нею для своєї перелицьованої з римського поета Вергілія поеми "Енеїда" в

Евронейські мовознавці прослідкували українську мову і сказали, що українська мова є те "хлопсь- кою" мовою, не є ніяким "наріччям", але самостій- ною мовою українського народу. Це саме підтвер- дила Петербургська Академія Наук в 1905 р.

Українська мова самостійна і різnorodна між всіма слов"янськими мовами, що є її першопочинами сягає в глибину прослав"янського минулого і вже в XI віці була вона мовою самостійною в Київській державі. Культура. Цивілізація на відсталість України не тільки від Західної Європи, але від ближчих

атже і дальших сусідів — безсумнівно. Спричинила
в ту відсталість споконвічна неволя, що витворив
— уд нам її російський, австрійський, польовий, а
— тепер більшовицький імперіалізм, недопускаючи,
— одрізними заборонами, репресіями до розвитку, вись-
— менства, науки, господарства. Ми в історії нашої
— оте знаємо, що наша культура була досить висока
— зваж на книжці, козацької доби. Україна за часів
— князів Володимира та Ярослава була одна з найкуль-
— турніших країн Європи, наші середньовічні міс-
— утці започаткували розвиток мистецтва в Литві,
— в Польщі за Ягайлонів, а наші письменники, вчені,
— вномалювальники, різьбярські музиканти, допомогли в
— ХІІІ ст. цареві Петрові перемістити азійську москов-
— цю шину на європейську країну. Українська народна
— ієді культура, у всіх її духовних і матеріальних
— одділячках — це справді неоцінене скарбнище на-
— шого і прадідівської спадщини, невичерпане джерело
— а тло для сучасників і прийдешніх поколінь. Укра-
— їнська культура сягає своїми коріннями в дав-
— ні до історичні часи, що їх первісну суїтність
— оні і стихійність зберегла вона у світогляді, зви-
— — однак, обичаях, побуті, образотворчості, слові.
— . Українське село і хата чарують нас своєю мальо-
— — вничістю. Наші села — це наче великі сади, в
— — зеленіє яких обліють стіни хат і облотяться
— — укріплені. Українська хата з внутрішнім адріаном се-
— — зопбачистоту розмальованими стінами, печами,
— — іт такій немає "парів і діл" і слава "яшніні". Наші хати
— — краді як завжди московській "лабі" чи мазурські
— — "халупи". Українська жінка малювальна і самооб-
— — зма на відміну від українців і від польків або
— — мескалів. Так стоїть матеріальна культура,
— — зваж на духовна піднімається "де" вище. Уніфікація з Євро-
— — пою. У нас словесність українського народу і є
— — одна з найвеличчіших сторінок його духовної
— — нієтворчості, що немає ні в одного з народів Євро-
— — пи. Що до української народної поезії та пісні,

то не даром говорять, що: "українець співає цілий рік і цілий рік". Це підтверджують численні історичні пісні, думи, обрядові пісні, щедріаки, колядки, веснянки, обжинкові пісні, козацькі, чумацькі, стрілецькі, визвольно-революційні і др. вони охоплюють історію України від найдавніших часів по сьогодні. Німецький поет етнограф Фрідріх фон Беденштедт, що "відкрив" українську пісню так пише: "Сонце слави українського народу зайшло, але в українських піснях сходить на славу мов срібний місяць у літню ніч, відблиск величавого дня, що проминув і заповідь нового що прийде, як мине ніч".

На рівні з піснею стоїть музика. Вона своєю мелодією вибивається не тільки серед слав'янських, але і серед європейських музик. Відомий західно-європейський етнограф Блязюс висловився про українську музикальну здібність так: "В цілій своїй вдачі і породній талановитості українець наглядне противенство москаля. В душі українця живе поетичне почування, яке виливається в сумобитій мрійливості. В світогляді москаля немає місця на цю мрійливість. Москаль вдоволяє свої музикальні вимоги виключно устами. Нігде не можна на Московщині зустріти музичного інструменту в руках москаля. На Україні, в неділю, з кожного вікна, з кожного подвір'я, можна почути гру на якомусь дутому чи струнному інструменті. Ціле століття захоплюється культурна Європа українським мистецтвом. Народне малюство на Поділлі, різьби на дереві і бронзівництво на Гупульщині та Полтавщині, народна орнаментика, писанкарство, інжлимарство, а в першу чергу незрівняне своїми конструктивними формами і малювничістю церковне будівництво, ось це ділянка української народної культури, в яких нема пари в усій слав'яно-європейській Європі.

Українські звичаї і обичаї зв'язані у нас з життям народу: коляда, щедріа вечір, веснянки, Купало, обжинки чи вечір під св. Андрія - це справді

глибокий витвір духового надбання українського народу, який нам може показувати цілий культурний світ і його мудрість і красу.

Коли глянемо на фізичну карту наших земель,

то побачимо, що майже всі вони - це або низ, або легко схвильована високорівня. Тільки в Україні не багато, там то вони на самих її окраїнах: Карпати на південно-заході, Кримські, Яйла та Кавказ на півдні.

Карпати - це найдовші наші гори. Вони тягнуться вигнутим ланцюгом на південно-заході наших земель, на просторі 400 км. Українці заселяють середню третину Карпат. Висота Карпат на наших землях доходить до 3000 м.

Їх можемо поділити на чотири пасма. Західне називається Низький Бескид, а черги йде Високий Бескид, а далі Горган, а найвища між всіма Чорногора. Найвищий шпиль Чорногори - це Говерля. Його висота вносить 2058 м. На північ від Карпат простягається довша горбова ділянка - це Підгір'я.

Кримські гори /Яйла/ займає південну частину кримського півострова. Вони найменші з українських гір. Найвищий їх шпиль Роман-Коп, піднімається до висоти 1544 м. Другий же Кавказ найвища верховина наших земель.

Кавказ: Верхи цих великих гір піднімаються до висоти понад 5000 м. Гори покриті вічним снігом і льодовиками. Найвищий шпиль Кавказу - це Ельбрус, високій на 5629 м. Другий - Казбек дещо нижчий, на 5043 м.

На півночі переходить Кавказ, подібний як Карпати в горбова ділянка. Це Кавказьке підгір'я. Українські височини творять одну суцільну

Української височиною і Слобожанщиною, між Слобожанською і Донецькою височиною лежить низина Донецька, а на схід від Дніпро це цілької низина Ізвії Дніпро вкля. Звідси починається великий Донецький південної смуги низини належить великий Чорний океанський канал. З ним ллуться річки: на сході Кривий канал низина, Кубань - річка в понизині над рікою Кубань. На південному сході українських земель над Каспійським морем лежить Каспійська низина. Місцями вона лежить по вище моря /океану/ і утворює депресію. Українські низини просторі дуже рівні. На південних степах одинокими є більшими горбачами могили, виспані в різних часках славного минулого. Українці на вічну пам'ять своїм героям збудували історичні пам'ятники. Українські річки вливаються переважно до Чорного і Азовського моря. Лише води частини наших західних земель впадають до Балтійського моря, а найдовші південно-східні річки вливаються до Каспійського моря. Першою від заходу вливається до Чорного моря річка Дунай, довжина її виносить 2850 км. Це друга річка Європи, /перша від неї в російській річка Волга/. Дунай лише в своєму долинному бігу належить до України. Над Дунаєм вже недалеко від Чорного моря мешкають нащадки козаків - запорожців, що після зруйнування московськими Запорозької Січчю весною 1775 р. знайшли тут нову собі батьківщину. Дунай одержав багато води з українських рік, найважливіші з них: Прут із Червоної України, Тиса, що впливає з південних східів Карпат і забігає всі річки Карпатської України. Друга велика українська річка, що впадає в Чорне море - це Дністер, довжина її на 1372 км. Він впливає в високих Бескидах недалеко села Вовче, пливе через Підгір'я, Поділля, обливає від північного сходу Бессарабію

і впадає до Чорного моря великим лиманом. На Поділлі пливе Дністер великими закрутами і творить глибокі яри. Тому, що Дністер не регульований і не всюди досить глибокий, не надається до плавання пароплавами. В етерину була ця ріка дуже важна. Над нею поветало одне з найбільших міст княжої держави — Княжий город Галич. Тепер це місто, подібно як і ріка, в цілковитому занедбанні. Дністер збирає води підгірських рік і подільських. З підгірських найважливіші: Стрипа і Дніпрі, Дніпрі, і дві Бистриці: Содоцька і Надвірнянська. З подільських: Серет, Гидла, Дніпра, Золотова Дніпра, Стрипа, Серет /славний з боїв УСС/, Збруч, Самосрричі і другі і т. д.

Третя більша ріка, що пливе до Чорного моря Південний Буг /Буг/ довжина 750 км. від розмежовує Поділля від Правобережної височини. Корито Буга скандете, води небагато як на довжину ріки і тому ріка негодна до плавання, має ряд допливів, що також бідні на воду. В Четвертій з ряду рік, що впадає до Чорного моря є Дніпро, довгий на 2247 км. Він випливає на білоруській території. Дніпро з початку є маленькою річкою і аж на українських землях росте, ширшає і входить вже як значна ріка до Чорного моря. Перепливає через Чернігівщину, Подлявщину проскакуємі кризі славі дороги, розриваючись безліччю рукавів творить острови, що на них колись була Запорозька Січ. До моря впливається широким лиманом, опільням з Бугом.

Дніпро ділить українські землі на дві частині: Правобережжя і Лівобережжя. Дніпро одержує багато невеликих допливів. До найбільших належить Верезина. Прип'ять, яка збирає всі води Волині і Полісся, Тетереч, Рось, Тягсьмин, Інгулець з допливом Жовті Води /річкою пам'яткового бою гетьмана Б. Демельницького з поляками 1648 р./ до Дніпра вліває вліво-

Вісімніздюбливи: Дієвсон атаіоСРеоі масома і
-онт С умлта мзе Удлаіам, Півне лікап Іаірдой-
-аволдзем, В ооросік лмау, Отр. еол, і Соампаага
од іадругіт эн, ірлобукі аткоор іршоі эн і іні
екуд энДніпроі - це свята ріка кожного українця.
тоімЗанім і в'яжеться ціла історія українського на-
-ен роду; над Дніпром повстала наша найстарша дер-
-набжава - Кітня жла; а над Дніпром оорганізувалася
-опісніше Козацька і держава; зувеликій іреволуції
і в оі917-20 ірр. жувалася ціла і молодбі України; над
-то Дніпрім іжежить найстарша і столица України - Зо-
-в о іото верхий Київ, а ідалше на іполудні істоіть
і в іні ісока могіла іна ібільшого інашого іпророка Та-
іраіа іевченка іавно і т е р о і в і н і т о

М о р я: Від іполудня облівають Україну і
ів ісморя: Ч о р н е, О ізівіс ікне і і К а с -
і м і і і і а і о і в і к і о і т і в і і н і о і і і і
-оімі і і Ч о р н е і м і о і р е - де найбільше і най-
ів ікраще українське море. Простір іого івносіть
і 412 ітисяч іквідратових ікм. іщо до величини івоно
і майже ірівне імору іБалтійському. іСередньо іЧерне
істо іморе іглубоке іна і1500 ім. іВ найіглибшому імісті
івоно іосіає і2618 ім. іНа іівночі іілітше, іна іпо-
ілуіні іі іскоді іілітше. іЗ іЧерним іморем і'яжеть-
іх іісіа іціле іісторичне іжиття інашого інароду. іВ ідав-
іному ілінулому іізівили іно іньому ікораблі інаших
івілікні іів, ідо ічасто івиправляіся іна ідалекі і
ітоіа іЦаргород іна іівні івні ібереги іМалої іАзії.
іВід іКіі іст. ідуносіть іна іньому ікозацькі ічайки,
іво ідо ііціплівають іаж іпід ісаму ісултанську істолицю
і. іСтамбул, іта іна ібагаті ітурецькі іміста: іСинопу,
і іТранезунд, іКафу. іНе іодна ікозацька ічайка іпорану-
іво іла ів ісініх ікрілях іЧерного іморя. іЧи іто ів ібо-
ітро ітбі із івеликими ітурецькими ікораблями ігалерами,
іікні ісеред істраіної іморської ібури.
іВ іМіа іЧерне іморе - це імісце іславних іподвігів
іно іукраїнської ізброї, іка ірятувала іхристіян іі
і-оі іізі іземлі ітурецької, іневолі ібісурменської і
і-оіта івиржала іх іна ітихі іводи, іна існі ізорі,

-уткрай веселий, міх мир хрещений" аттосклевівива-
ється в наших козацьких піснях і думах. Це море
дороге для нас так, як дорогий нам кожний клаптик
нашої батьківщини. Коли в 1917 році повстала укра-
їнська держава, організовано на Чорному морі
українську воєнну флоту, з головними пристанями:
у Севастополі і Миколаєві,
побіч цієї була і торговельна флота: на кораб-
лях мчали синьо-жовті прапори. З уніатком нашої
держави опанували Чорне море, разом з двома ін-
шими Сільшовики. Севастопіль відлучено разом
з Кримським півостровом від УРСР і віддано під
безпосередню залежність Москви. Однак в укра-
їнському народі живе морська традиція, wraz з
її історією - славним минулим.

-ім 0005 Озівське море. Поверхня 38 тисяч
кв. км. лучиться з Чорним морем Керченською при-
тською. Глибина його мала. В найглибшому місці
15 м. Береги низькі і плоскі з багатьма озе-
рами і лиманами. Найбільший лиман творить ріка
Дін. Вздовж північно-східного берега Криму тяг-
неться довга на 3 км. Арабатська коса, яка від-
діляє частину Озівського моря і творить велику
затоку С и в а ш або Г н и л е море. Гниле
море дуже мілке, літом вода у великій кількості
висихає, а море перемінюється в bagno з дуже
зеленою і вонючою водою. Відсізь назва "Гниле
море". Над Озівським морем важні пристані: Марі-
упіль і Таганріг. Над Доном лежить важне місто
Ростів до якого заїзджають морські кораблі.

-каси Каспійське море. Поверхня 440
тисяч кв. км. Однак його значіння мале, бо воно
з усіх сторін замкнене суходолом. Тому Каспій-
ське море є великанським озером. Глибина його
946 м. До Каспійського моря вливаються великі
ріки, як: Волга, Ураль, Кума і Терек, що вливають
до нього багато води. Каспійське море дуже
багате на рибу і твєлені. Рибе багатство і рыбо-

Україні перше місце, подинаючи по добі, саму Німеччину
і Францію. Цукровий буряк удається на Україні
дуже добре. Немає району де б не судалася культура і
у цукрового буряка. По окремих областях продук-
ція цукрового буряка звисила: найбільше на
Київщині, бо аж 30 мільонів пудів, 23,7 мільонів
пудів на Поділлі, 13,2 мільонів пудів на Хрків-
щині, 12,5 мільонів пудів на Курчівні, на Волині
5,9 мільона пудів, на Чернігівщині більше аж 5
мільонів пудів, на Херсонщині 1,5 мільона пудів.
Україна за обчисленням проф. Івенгаса дає аж 84%
всього збору цукрового буряка на щільні ССР. Це
означає, що овелтенські простори ССР — 20 разів
і більше від українських земель, дають менше ніж
зодповідну частину всього збору. Тут ознову
вимовне, що російська овлада овбудувала цукро-
варні якнайдалше від українських земель і доби-
раї тім оуваземити від себе і відчинити собі
цілковито. В ССР є і цукроварень небагато, то
лиш 213, коли Німеччина має 341, Франція 224
і в них 1210 і т. д. На українських землях існують три
овелькі лісні області, та овьогдні лісів на Ук-
раїні малот Україна має овсвоєльні ліси 13% лібу,
тоді як Франція має 15% а Німеччина 29%. Цей
брак лісу овстановив наслідком грабіжницької
лісової господарки на українських землях. Проф.
С. Рудницький пише: "Грабіжна овгосподарка
чужинців ов триває від XVI ст. винишила украї-
нські ліси майже безощадно. Мільони гектарів
найкращого лісу були зрубані в овдавнього пану-
вання. Ра овсам тільки спал, дальші мільони за ов
російського і австрійського панування овруба-
но на овграничний вивіз. Роскішне життя поль-
ської і російської аристократії овбудувалося
найбільше за гроші добуті безощадною грабіжною
господаркою в лісах України. Одино полтавський
окр повіт має первісно 1100 км. кв. лісу, тепер тільки
зав 240 км. кв. лісу. Ліси овдругій половині XIX ст.

полтавська губернія стратила 825,000 га лісу. Само-собой, що сьогоднішні "опікуни", також не занедбують вирубу лісів. На півночі, таки, очак вирубує більшовицька влада цілі ясні полоси, а це по-перше із-за гроша, а по-друге, щоб знищити схоронища для протибільшовицьких загонів.

Ліси — це є велике багатство кожної держави. Україна має великі лісні полоси, дуже великі гірські в Карпатах і на Кавказі. В українських лісах ростуть різноманітні дерева як: бук, дуб, ялина, граб, береза, вільха, осика, липа, клен, ясен, берест і други. На кримських горах потребуємо сосну подібну до італійських лісів.

С а д и. Побіч лісів великим багатством нашої землі треба вважати ще сади. Україна має під тим оглядом тогично неограничене положення. Україна має всьди гарні, лісними оздичані сади. На Поділлі плекають масово вишні і черешні, а на Бессарабії є 4 тисячі га річної породи яблунь і груш, морель та мигдалів. До війни тільки з цих двох районів вивозено річно 300 тисяч сотнарів овочів і 100 тисяч сотнарів сушених овочів, а 10 тисяч сотнарів оріхів і мигдалів. Таврія /Крим/ приносить річно понад 160 тисяч сотнарів овочів, 40 тисяч сотнарів оріхів і 4 тисячі сотнарів морель. На Півкавказзі вдаються і південні овочі, тобто цитрини, помаранчі, фіга і т. д. Півкавказзя дає річно 200 тисяч сотнарів овочів. А на просторі України на полудне від лінії Кам"янець-Подільський — Дніпропетровськ — Астрахань властяться виноград. Загально беручи цілою країною на Україні вивозить 168 тисяч га, а річна продукція становить 3 мільйони сотнарів овочів.

В и н о г р а д розводять в нас в тепліших південних районах. Північна границя цієї культури йде від Боршева через Кам"янець-Подільський до Дніпропетровськ до Астрахані. Є однаке спроби розвести виноград на північ від означеної лінії

Осередки культури винограду — це південна Бе-
сарабія, Крим, Кубанщина і Закарпаття. Найкращий
виноград постає на Одещині, Півкавказзі і Закар-
патті. Українське вино нівько якісне.
— Найне рос. а б о і ж е в і р о с л и н и. З і ст и в -
них, неабіжених рослин на прохарчування насе-
лення, доловно біллішого сільського, має вели-
ке значіння картопля. Найбільше садять
її в Галичині і на північно-західних землях.
— Дельвона займає понад 10% всієї рілі. Східні
— особі південні українські землі /за винятком Кав-
казу/ картоплі не садять, або садять її дуже
мало. Загальний збір картоплі дає в нас 307 мі-
ліонів соттарів. Під цим оглядом займають
міст українські землі третє місце в світі по Німеч-
чині 444 міль.сотт і ССР 357 міль.сотт. На
півдні України укривається у великій кількості горо-
додовина. З городовини садять в нас капусту, ци-
булю, огідки, баклажани, помідори, буряки, біб, го-
вінрок тощо. На Лівобережжі і Передкавказзі по-
ширені багтани, де садять кавуни, гині, гарбузи,
— зягмірки тощо. Городовина іде на задоволення
атнотреб місцевого, головню велико-міського на-
селення, а також і на вивіз, головню до зимні-
ав шим північних країв. На жаль городництво зна-
отходитьсь в початковій стадії розвитку і то-
— переважно в руках чужинців: сербів, болгарів,
іосгреків та інших.
— а н і д р о г о в а х у д о б а. Дуже великі мож-
ливості розвиваються на українських землях
ініадля сільсько-господарських тварин і скоту.
— Найбільше ілекається на всіх українських зем-
лях рогата худоба і коні. Рогата худоба іле-
кається на всіх українських землях. по Америці
ініаді Німеччині третє місце займає Україна, подо-
ілерання рогатой худоби. Для гарного розвитку
рогатой худоби і скотарства має Україна великі
ініаді простори до випасу на т.зв. Степовій Україні,

Кавказьких, Кримських і Карпатських полонинах. Також як і на інших найбільш шлюблених і улюблених тваринах наших земель. Наш народ - дитина широких степів - зріс на коні і тому полюбив його і зробив співучасником своїх великих, очадушних подвигів. Навіть тепер, коли впроваджено трактори замість коня, то все ж таки на Україні є понад 18 мільонів коней. Таким чином українські землі, навіть сьогодні, займають третє місце в світі і ні під тим оглядом перевищують всі країни західної Європи. Щодо числа коней українські землі стоять на шостому місці в світі по ССРСР, США, Аргентині і Бразилії.

Свині на Україні годуються у великій кількості, а саме в західній частині західного Полісся, в Чернілівщині, Придніпрянській Низовині і на Кубанщині. Щодо годівлі свиней наші землі стоять на шостому місці по ССРСР, США, Німеччині і Бразилії.

Вівці на Україні шлюбляться на Поліссі у східній Кубанщині, на Кавказі, в Криму і Бессарабії. Щодо годівлі овець стоять українські землі устануть на одному з останніх місць по Австралії, ССРСР, Аргентині, Англії.

Пасічництво в Україні за княжих часів вважалося дуже важкою галуззю народного господарства. Пасічничі продукти - мід та віск - не тільки задоволювали внутрішній ринок, але і в великій кількості вивозилися за кордон. Напр. в 1916 році продукція українського меду представляла вартість 2,398,68 злотих доларів. Сьогодні пасічництво досить упало. Україна вже потрібний для себе віск привозить з-за кордону. Штукатуривництво також розвивається бурно на Україні. Кожне сільське господарство має і кілька десятків домашніх птиць, що служать як добрий корм людині, а також вивозять за кордон птицю і яйця. Україна має сві дані

для розвитку шовківництва. Умови лісостенової України дуже сприятливі для новий галузі сільського господарства. Головними центрами шовківничої культури являються Київський, Черкаський, Трансільський повіти, Херсонщина, а зокрема місто Мелітополь на Таврії. Взагалі Україна має догідні умови для розвитку шовківництва на широку скалат.

Підземні багатства. Найбільший земний скарб України — це її плодючий незвичайно чорнозем ґрунт, який дає доброді і слави нашого краю, як шикліра Європи. Але в нутрі землі української криє ще незвичайні скарби підземних копалин.

Шінеральні багатства в Донечко-Басейні. Донечко-Басейн представляється ще до кінця XVIII ст. як рідко залюднена степова країна. Аж від 1797 р. розпочали тут вперше добувати кам'яний вугілля. Видобування його в початках було дуже незначне, в 1860 р. добуто 98 тисяч тонн. Видобування досяглося щойно після вбудування залізничних шляхів, що, поєднуючи Донечко-Басейн з Чорним та Азовським морем і з цукроварнями середньої України. Запобігування вугілля зростає з кожним днем і вже в 1880 р. добуто 1,400,000 тонн, а в 1913 р. — 25,000,000 тонн. Все таки в порівнянні з іншими державами продукція вугілля Донбасу в довоєнний час була дуже низька, а давня Росія мусіла ввезти вугілля з-за кордону. В часах війни продукція вугілля дуже впала. Нпр. в 1917 р. — 24,000,000 тонн, а в 1920 р. коли більшовики окупували Україну — 4,500,000 тонн. Налагодження видобування вугілля йшло з початку дуже швидко аж в 1928 р. досягає передвоєнного стану. У слідуєчі роки продукція перевищує передвоєнний стан. І в 1929 р. — 30,7 мільона тонн, в 1930 р. — 36,2 мільона тонн,

В 1931 р. — 40,3 мільтон, а в 1932 р. — 50 мільтон,
 в 1933 р. — 54,770,000 тонн вугілля, що становило
 8,8% видобутку в цілому СРСР.

В Буреті вугілля видобувають коло Кри-
 вого Рогу, коло міста Олександрії та коло Рави-
 Руської і Муначева.

Залізна руда. Залізо має свої най-
 більші поклади коло Кривого Рогу, Кременчука, в
 долині Жовтих Вод, на Керчі. В Кривому Розі в
 1931 р. добуто 7,6 мільона тон, а в 1932 році —
 8,441,000 тон, що становило 70% видобутку заліз-
 ної руди в цілому СРСР. Україна займає третє
 місце в світі по видобутку залізної руди.

Манган добувають коло Нікополя, де має
 найбільші зножища, в 1931 р. добуто 1,604,600 тон
 манганової руди. По видобутку цієї руди Україна
 займає перше місце в світі і була виключним пос-
 тачальником її для чорної металургії СРСР.

Сіль добувається в трьох округах: кам'яна
 сіль в Карпатській, Донецькій і Чорноморській,
 в 1932 р. солярні дали 37,300 тон соли. Закарпат-
 ські солеварні випродукували в 1930 р. 170,000
 тон соли. Забручанські солеварні дають річно
 понад пів мільона тон соли. Крім кам'яної соли
 на Україні існують ще солоні джерела, добувається
 сіль, а саме: на Донбасі, Одещині, Підкарпатті.

Крім цього добувається ще самосадну сіль із за-
 ток та лиманів на Чорноморському побережжі /Крим,
 Одещина/. В добуванні соли Україна займає 8 місце.

Поклади підплатної соляної
 а між Стебником і Калушем, Моршині, Ниневі, Турі,
 Великій і інших місцевостях. Натасові соли до-
 бують в Галичині в 1933 р. 239 тисяч тон. Галиць-
 кі кошальні цієї соли займають третє місце в
 світі.

Гляз в березькому, а також дають Гени-
 чевські озера в Криму і Баталшинські озера на
 північному Кавказі.

Великі поклади ропи є в Галичині, далше коло Майкопу на Півкавказзі, Керчі і на Закарпатті. Бориславський нафтовий басейн давав в 1932 р. 30 мільонів тон ропи. В 1933 р. в Майкопі і Грозному добуто 550 тисяч тон, що становить 66,3% видобутку в цілому ССРС.

На Україні добувають ще і торф і по різних околицях. Торф, що має свої зложиди над Богом і над Озівським морем коло Маріуполя. З торфу виготовляють добрива. Торф добувають в Галичині в Бориславі, Трускавці і ін. Торф має єдине родовище в Микитівці в Донецькій краї.

Міди в нас дуже малі поклади в Артезівським і Слов'яносербським повітах.

Великі поклади на Поділлі, Покутті і Харківщині. Графіт є по всім височинам від Волині до Озівського моря.

В Україні виступають різні типи вапняки, польоміти, опока, пісковики, глини і інші. Бувають на всіх українських землях.

Кремнієві доломіти виступають головне в Чернігівщині, Харківщині, Дніпропетровщині, в Галичині і на Волині. Фосфорити, що їх знаходять до виробу шліфувальних дошків добувають на Поділлі, Полтавщині, Чернігівщині і Дніпропетровщині.

Промисел в Україні.

Машинобудівна промисловість України почала розвиватися з початку минулого століття. Початки машинобудівельної промисловості припадають на кілька десятироків перед війною, бо царський уряд старався зосередити промисел на московських землях. Сильніший розвиток почався за більшовиків /перша п'ятирічка 1929-1933 рр./ В 1933 р. працювали на Наддніпрянщині і Кубанщині 262 фабрики. Головні з них: фабрика паротягів в Луганському, дізнаж фабрика вагонів в Кам'янському та Харкові, фабрика морських кораблів в Миколаєві і річних в Києві. Турбіни

мотори "дизеля" і трактори виробляють в Харкові. Поза згаданими місцевостями машино-будівельні фабрики є ще в Одесі, Херсоні, Запоріжжі, Ростові над Доном, Севастополі, Новочеркаську і в Таганрозі і др. містах. Взагалі на українських землях було в 1933 р. 2х557 металургійних підприємств з 408 тисяч робітниками і 369 машино-будівельних підприємств з 235 тисяч робітників.

Хемічна промисловість має свій осередок в Донбасі, де видобувають сірчани /сірка, вугілля, огнетриві матеріали/. Крім того, високо розвинені хемічну промисловість мають міста Харків, Вінниця, Київ, Одеса. Всі ці підприємств хемічної промисловості в 1933 р. було 107 з 28 тисячами робітників.

Харків є важливим промисловим центром обіймає різні галузі переробки сільсько-господарських продуктів, гуральництво і інш. Найбільше значіння має цукроварство. Осередком району цукроварства в Правобережжя. Поза ним велика кількість цукроварень є на Лівобережжі, Поділлі і Волині. Річний вироб цукру дає приблизно 1 мільон тон цукру. Україну перевищує лише Німеччина і США.

Млини розміщені на всіх наших землях. Осередком млинарського промислу є Київ, Одеса, Кременчук, Січеслав, Полтава, де річний вироб борошна і круп перевищує 6 мільонів тон.

Олійництво розвинулось найкраще на північному Кавказі. Головні осередки олійного промислу в міста: Краснодар, Арзамірта Тамріг і Ростов. Виробляють олійні сировинки, лему, монопель і різаку. Виріб олію в Україні в 1934 році становив 147,4 тисячі тон.

Консервна промисловість /рибна, м'ясна, овочева/ розвинулась на північному Кавказі і в Криму. Головні осередки цієї промисловості — це міста: Ростов, Краснодар, Симферопіль. Виріб палкоголю був сильно поширений перед світовою війною, вироблю-

Ізвали понад 600 мільонів літрів спирту, що да-
 їть вад державі велитєноскі прибутки.
 Із того Б. р. о. в. с. а. р. і. о. ц. т. в. о. т. розвинулось голов-
 існо: то більшике містас, де є більшии збут лива.
 ому В 1927 р. працювало 164 броварні.
 804 в ст. м. т. р. н. е. в. і. ф. а. б. р. и. т. а. поширені
 ді найбільше на Київщині, Полтавщині і на Поділлі.

Фабрики Криму і Кавказу переробляють країні сор-
 змти тютюну.
 нинає в у д. н. в. с. ш. в. н. і. в. о. м. а. т. е. р. і. н. і. л. і. До
 , от будівельним промислових матеріалів зачисліємо:
 цемент, вапно, гіпс, цеглу, дахівку, порцеляну і
 в т. м. скло. Цемент, виробляють скрізь, де є добрі
 в с. сирівець. Найб. більі цементарні в Донбасі і
 на північному Кавказі. Вапно, гіпс, цеглу вина-
 -їдє лєють всюди. Взагалі українські землі поста-
 киє с. с. а. л. і. н. о. д. н. у. т. р. е. г. у. в. а. н. а. і. о. д. н. у. д. р. у. г. і. н. с. у. в. м.
 в. н. і. ц. і. л. о. м. у. С. С. С. Р. Порцелянові промисловіть зосе-
 в. а. т. о. р. е. д. ж. у. є. т. ь. с. я. о. г. о. л. о. в. н. о. на Волині і над Озівським
 а. н. е. в. м. о. р. е. м. / М. а. р. і. о. н. і. л. ь. / С. к. л. я. н. і. т. у. т. и. п. о. в. о. т. а. л. и. г. о. л. в.
 о. і. с. н. о. на Волині, Галичині і над Озівським морем.
 ц. н. і. з. о. ж. і. а. п. е. р. о. т. в. а. л. і. п. р. о. м. и. с. л. о. в. і. с. т. ь
 розвинулась головно на Передкавказзі і Волині.
 . х. в. и. п. р. а. в. а. ш. к. і. р. и. м. а. є. о. б. е. р. е. д. к. и. в.
 . Х. е. р. с. о. н. и. н. і. , К. и. ї. в. и. н. і. , к. р. і. м. т. о. г. о. в. Р. о. с. т. о. в. і. , О. з. о. в. і. ,
 - н. о. д. о. К. р. а. s. н. o. d. a. r. і. , Л. ь. в. o. н. і. і. С. т. а. и. с. л. а. в. o. в. і. .

Текстильний промисел в і с т ь
 а. н. розвинулась дуже слабо, мимò того, що Україна має
 о. п. o. т. р. і. б. у. с. и. с. и. р. o. в. и. н. у. , а. к. : л. ь. o. n. , в. o. в. н. у. і. б. a. v. o. v. n. у. .
 і. М. o. c. к. o. в. ь. к. и. й. у. р. a. d. , р. o. з. в. и. в. а. в. т. к. a. н. ь. o. в. в. ц. e. н. т. р. a. л. ь.
 - o. n. и. й. м. o. c. к. o. в. и. н. і. і. у. т. р. и. д. и. в. a. в. н. o. г. o. на Україні.
 і. n. o. Т. k. a. ї. в. і. п. і. д. п. р. и. e. m. c. т. в. a. в. o. у. К. р. ь. k. o. в. і. , O. d. e. s. і. , P. o. s. t. o. v. і. і. і. н. ш. и. х. м. і. c. т. a. x. .
 a. т. o. Е. л. e. k. t. p. и. в. н. і. Ч. и. с. л. o. е. л. e. k. t. p. o. в. ь. н. ь. п. o.
 ц. и. o. n. e. p. ш. и. й. c. в. і. т. o. в. и. й. в. і. н. і. з. p. o. c. л. a. в. 1934 р. на
 т. o. м. у. к. р. a. ї. н. ь. к. и. х. з. e. м. л. a. x. і. б. у. л. o. є. n. i. x. 2000 е. л. e. k. t. p. и. ч. и. х.
 . a. k. и. c. т. a. н. ц. и. й. , з. a. п. o. т. у. ж. и. є. t. ь. 7 м. і. л. і. o. н. і. в. к. і. л. o. в. a. т. . Н. a. й.
 - a. д. и. н. и. o. , c. o. n. і. й. м. o. в. o. т. і. в. o. д. e. p. e. n. і. в. и. n. e. p. ж. и. o. n. o. b. a. k. i. n. o.

в є н і в о д о с і в р у к а х ч у ж и н ц і в . У к р а ї н а п о с т а ч а є
- б о р о д л я з а к о р д о н у : г о л о в н о с и р о в и н у . Д о Б і л о р у с і ї ,
- о с і М о с к о в щ и н и , Н і м е ч ч и н и , Ф р а н ц і ї , А н г л і ї і Т т а л і ї
- н а з а м і в и в о з я т ь г о л о в н о с і л ь с ь к о - г о с п о д а р с ь к і п р о д у к -
т и : з б і ж ж я , ж у д о б у , д о м а ш н ю п т и ц ю , п і р " я , я і ц я ,
к и н о м а с л о , м " я с о , о л і ї , п р я д и в о , в о в н у , ц ў ж о р і к о р и с н і
р е с н к о ш а л и н и : в у г і л ь , н а ф т у і р у д у . З п о з а м е ж
- я м і У к р а ї н и с и р о в а д ж у ю т ь п е р е в а ж н о ф а б р и ч н і в и р о -
- б и , а я с а м е з т к а н и н и , ш к і р у і г а л я н т е р і й н і в и р о -
- м и у б и т . В с я т о р г і в л я У к r a ї н и о п и н и л а с ь в р у к а х
- в і м о с к о в с ь к о ї і м п е р і ї , я к а в и k o p и c t o в у є У k r a ї н у ,
- м я , о к з а б и р а є з У k r a ї н и в е л и к і б а г а ц т в а , в и в о з и т ь
- в з б і ж ж я , ж о ч в о н о п o т р і б н е д л я п р о х а р ч у в а н н я
- л о м і с ц е в о г о н а с е л е н н я . З а б и р а є в с і п р o d y k t и н а
- o c o t п o t p e б и м o c k o в щ и н и .

П о д і л у к р а ї н с ь к и х з е м е л ь .

У к р а ї н с ь к і з е м л і д і л и м о н а : м а т і р н і і
у к р а ї н с ь к і з e м л і і д о ч е р -
- н і . Д о м a т і р н и х з e m л ь н а л е ж а т ь т і з e m л і , д e
- у k p a ї н с ь к и й н a p o d з a м e ш к у є в і д в і k і в a б c o л ю т -
- н о ю б і л ь ш і c t ю . Д e б у д у в a в c в o ю к н я ж y , k o з a ц ь k y
- д e p ж a в y , p o б и в з p и в 1917-20 p p . M a t і р н і z e m л і -
- ц e в л a c н і z e m л і y k p a ї н c ь k o г o n a p o d y . Д o д o ч e р -
- н и х z e m л ь з a ч и c л я є м o т і z e m л і , щ o y k p a ї н c ь к и й
- n a p o d o п a н y в a в ш л я x o м e м і g p a ц і ї a б o п e p e c e л e н -
- н я і c ь г o д н і z a m e ш k y є з n a ч н o б і л ь ш і c t ю c e p e d
- т y д o ж н ь o г o n a c e л e n н я . У k p a ї н с ь к і d o ч e р н і z e m л і
- m a є m o n a : Д a л e k o м y C x o д і в П p и a m y p ь c ь k o м y k p a ю ,
- З e л e н и й К л и н , в C e p e d н і й A з і ї
- C і p и й К л и н , в Ю г o c л a в і ї м і ж р і k a m и Д y -
- n a s i i i T и c o ю - B a ч k a . K o ж n o з o k p e m a p o з -
- г л я н e m o .

З e л e н и й К л и н o п a н y в a л и y k p a ї н ц і
- ш л я x o м e m і g p a ц і ї z a в o в a н н я ц a p ь c ь k и м в a т a ж k o м
- Б p a k o м в 1581 p . C и б і p ь c ь k o г o k p a ю , в і n t e p e c і
- ц a p ь c ь k o ї P o c і ї б y л o z a c e л и т и C и б і p ь c ь k и й k p a й .
- і п o ч a л o c ь п o c t e п e н н e п e p e c e л e n n я з У k p a ї н и

18

- в далеко-східні краї царської імперії історично першими переселенцями з олакааумско-вської влади був білоруський український Дем'яний оповіщення, що його в 1670 вважали в Нижній-Селігінській губернії згуртованою друзів та зорієнтованою. Почавши від 1859 р. українці емігрують вже організованими більшими масами. Головні маси переселенців склали мешканці хліборобських губерній, головне Чернівківській, Подільській, Катеринославській та Херсонській. Найбільшою висотою досягла еміграція в 1907 році 875% усіх переселенців до Зеленого Клину походили з основних губерній України. За більшовицької влади переселено на Далекій Схід в 1926-27 ро. 45,755 осіб, а в роках 1927-28 ро. 58,236 осіб. Сьогодні більшовицька влада тисяча там будівничі українські елементи і на жару і на засланні.

- Землі Далекосхідного краю, що єв із-за ступоті зеленої рістї названо з 3 ангелом с. м. Милі н о м - огородні де як слід де до сліджені. Територія Зеленого Клину обіймає 21,000 км. кв. Властивий Зелений Климає 1,256,292 душ населення. Українців в Далекосхідному Краї живе 750,000 з них 700,000 живе вна властивому Зеленому Клині, де вони творять кількостево панівний елемент, то є - вна Крім українців, москалів і козаків живуть це на Зеленому Клині около 40,000 білорусів, 39,646 бурятів, 166,098 корейців, 61,930 кінців і 50,383 інших.

- а год атасхідні ліси ітосолом в н Белазь во Зеленого Клину являється у великих лісах 70% усієї площі становлять ліси. Вільшовики широко виявили, що Далекосхідний край буде в них - другою всесоюзною лісозаготівлею. Усурійська тайга дуже багата в різні породи дерев, що можна замішати їх до на багатших лісів світу. Другим багатством Зеленого Клину є збіжжя. Головні хліборобським районом сат Амурдині в т. зв. Амурська ферія. Грунт цієї ферії найкращим і досягте назву амурського чорнозему. Хліборобством займаються селяни і переселенці, тобто ук-

сирерайці. Тут сіють і удаються такі зернові ку-
льтивальтури: опшениця, жито, овес, ячмінь, просо, гречка,
орхидея, кукурудза, коноплі, тютюн і картопля. Побіч клі-
матобороботва великі можливості має риболовля.

Численні річки і поблизьке море мають велике не-
мьскі кількості різнородної риби, так, що Зелений
Клин є одним з найважливіших доставців консерв-
цій на світовий ринок. Зелений Клин є багатий на
різні різновидні звірини, як: твидри, медведі, рисі, тиг-
ри сорти багатозішних, що дають дуже багато шкіри
- одягу на оленів. одягу на оленів. одягу на оленів.
Великі багатства Зеленого Клину - це його
- підземні багатства, як: кам'яне вугілля, джере-
ла нафти, олово, срібло і великі поклади різних
- металів, які знаходяться в різних частинах краю.

Однак найбільшим гірничим скарбом краю є о-
- гоніт, який знаходиться в багатьох місцях
- в краю. Золотоносні рослинна Приморщині, Забай-
- каллі і Амурській окрузі дають вже нині біль-
- шу частину добичі золота в СРСР. Реєстрація
- золота датується від 1863 р., де від року 1868 -
- 1872 добуто 1878 пудів, від 1880-89 рр. 3249
- пудів, а за 1889-1905 добуто 5531 пудів золота
- з огляду на великі підземні багатства Зелений
- Клин слабо упрямлений. Більшовицька вла-
- да не побудувала ні фабрик, заводів, ні заміс-
- тів, нічних і шосейних доріг, що в значній мірі у про-
- мисловості країни відіграють роль.

Культурно-просвітницькі діяльність не
- була великою. Українці в початок провізятів добили
- заранні, але довгий час дуже слабо. Провідні
- верстви попадали до адміністрації і русифіку-
- вались. Тому то на Далекому Сході пролунало
- українське слово зі сцени. Перші театральні
- групи, що прибули на Далекий Схід в 1897 р. під
- керівництвом Петровського і М. Мирославського.
- Вистави пішли по всіх містах, як: Порт-Артур,
- Владивосток, Вілюйський, кінчаючи Кабаровсь-
- ком. Поява артистів і вільне слово нагадало

- українським масам про їхню далеку вітчизну і за-
-палило серця. Українські книжки й газети попада-
-ли на Зелений Клин відколи починаючи від 1905 р.
- досягну українських книжок, журналів і газет почи-
-нає багватити. В той час починається активізація
- українського життя. В 1907 р. замахено товариство
- для розвитку "Український Клуб" в м. Кербні.
- В 1907 р. організується "Студентське Товариство
- Українців" в м. Владивостокі, яке давало вис-
-тави, промерувало книжки, газети й давало укра-
-їнську аґітацію. В 1908 р. відомі українці Шевчен-
-ківські рековини. В 1910 р. організується то вари-
-ство "Пресвіга" в м. Владивостокі налагодується
- українське життя докруги Народнього Дому де в
- 1912 р. діставалися коло 400 прим. газет до уладжу-
- ради вистави під проводом Войного і Местиніва.
- В вибухом революції в Росії організація україн-
- ських громадських центрів складала на одне
- 11 липня 1917 р. перший Далекосхідний 3^й Ізд, що
- порушив дуже багато важких актуальних питань.
- 3^й Ізд відбувся в Ніколовск-Усрійському від 11 -
- 14 липня. На 3^й Ізді було 53 представників від
- кооперативних, учительських і військових союзів.
- 3^й Ізд вибрав виконавчий комітет, до якого увій-
- шли Ступок, Попеніч і Бнатенко самі дітями вибрано
- комісію національну, шкільну, фондову і організа-
- ційну. 3^й Ізд домагався на вгоні Зеленого Клину,
- рішено створити український відділ Ц. Е. на бо-
- аналішно відкликати Зеленому Клину. Українці поча-
- ли революційним порядком організувати свій осотні,
- баталіони, що приходило до удару з московським
- командувачем. Українськими відділами командував
- пор. Пордосєвський, якому в осені 1917 р. на і счах
- 10,000 руб. народа передано український прапор.
- В 1918 р. відбувся в Хабаровську другий військовий
- 3^й Ізд на якому рішено організувати Далекос-
- хідню Українську Армію, яка мала вижити на Укра-
- їну, як допомога Центральній Раді. Організоване
- вже було у Владивостокі і станції Експресна ук-

виявив в Кіркіз-Казакському краю вже 471,000 хліборобської людності, а в тому 249 тисяч козаків, 102 тисячі руских і 82 тисячі українців.

Зріс участі українських селян в переселенному русі набрав сили коли змінилося становище московської влади в цій справі. Московська імперія почала святати на політичног військові впливи на Далекому Сході. Ця тим натиском військових потреб вона приступає до будови залізниці крізь Сибір аж на Далекий Схід. Уже те показувало її подбати самій про силу переселенного руху.

Ця справа влекла переселеньський рух. За роки від 1885-1910 рр. нараховано аж 3 мільони 44 тисячі осіб. Українці в 1914 рр. становили 60% усеї людності.

Українезкі селяни переселенні заселяють степи в двох основних степових смугах Кіркіз-Казакського степу. Перша від півночі вздовж урожайних рік Тобола, Ішіма та Іртиша. Друга від полудня охоплює добре наводнені підгірські терени гірських хребтів Тенгіна від ріки Сир-Дарія на заході до ріки Ілі та китайської границі на сході. Від цього другого терену резселення, нішла назва С і р и й К л и н на півдні ближче східній середньо-азійський край.

Згідно з даними перепису простір Сірого Клина має 1,207,800 кв.кв., а населення 7,752,300. В цьому числі 1,608,300 українців, 1,112,800 козаків, 2,458,000 москалів, а кіркіз-козаків 1,894,300 Українці щодо чисельності стоять на третьому місці. Але в повіти і провінції, де українці становлять 90% усеї людності.

Сірий Клин виростає другий по Зеленому Клині судильний український колонізаційний простір і його близькість до української етнографічної території, осередке положення серед нових середньо-азійських народів і той ланцюг українських поселень, який із заходу лунить його з Україною, а із сходу із Зеленим Клином, де збільшує його

"об'єднання" з ССРСР /Союз Советських Соціалістичних Республік/ з цього часу УРСР до свого складовою частиною ССРСР.

з 1939 р. прилучено: до УРСР Волинь, Галичину

в 1940р: Буковину та Бессарабію, а в 1945 р. Закарпатську Україну, так, що сьогодні УРСР числить:

25 областей /з Карпатською Україною/
 746 районів /без " " " " /
 16,289 сілрад /без " " " " /
 590,300 км.кв. площі /з Карпатською Україною/
 41,000,000 населення /приблизно/

Територія УРСР

ч.п.	Назва області	число районів	число сілрад	територія в тис. км.кв.
1:	Вінницька	43	1199	25,5
2:	Волинська	30	859	19,9
3:	Ворошилоградська	31	378	26,7
4:	Дніпропетровська	26	487	31,8
5:	Дрогобицька	29	793	11,4
6:	Житомирська	34	992	30,0
7:	Запорізька	38	464	35,1
8:	Ізмаїльська	13	203	12,4
9:	Камянець-Подільська	87	1022	30,8
10:	Київська	53	1361	40,7
11:	Кіровоградська	30	545	23,8
12:	Львівська	36	814	13,7
13:	Миколаївська	26	409	34,4
14:	Одеська	38	643	31,7
15:	Полтавська	44	899	34,3
16:	Ровенська	30	859	20,6
17:	Сталінська	27	362	26,5
18:	Станіславівська	36	695	18,9
19:	Сумська	31	637	24,6
20:	Тарнопільська	28	937	13,7
21:	Харківська	33	653	31,6

22: Чернігівська область: 3900 : 753 : 31,6"

23: Чернівецька область: 14 : 325 : 8,4"

24: Херсонська область: 000 : 000 : 0"

25: Карпатська Україна : 000 : 000 : 0"

Разом: 746 : 16289 : 5903

З м і с т :

1. М"я	1	стор.
2. Герб	1	"
3. Прапор	2	"
4. Народ	3	"
5. Земля	10	"
6. Господарство української землі	16	"
7. Поділ українських земель	28	"
8. У Р о Р	34	"
9. Родина	37	"
10. Київська	38	"
11. Чернігівська	38	"
12. Галицька	38	"
13. Володимирська	38	"
14. Київська	38	"
15. Чернігівська	38	"
16. Галицька	38	"
17. Володимирська	38	"
18. Київська	38	"
19. Чернігівська	38	"
20. Галицька	38	"
21. Володимирська	38	"

21

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 21 _____

(двадцять один) _____ аркушів;
у тому числі літерні номери _____;

пропущені номери _____
+ аркушів внутрішнього опису _____

аркушів № 21 - кешти

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст _____
Посада _____ (підпис)
24 червня 2018 року

І. Бардамала
(ініціали (ініціал імені), прізвище)